

Honderd jaar Volksuniversiteit Rotterdam

En weer bereikt een Rotterdamse culturele instelling de gezegende leeftijd van honderd jaar. Dit jaar viert de Volksuniversiteit Rotterdam dat deze instelling voor 'volksontwikkelingswerk' in 1917 werd opgericht.

Tekst door:
Hugo Bongers

Fotografie:
Carel van Hees

Wat maakt u van het leven?
Honderd jaar Rotterdamse Volksuniversiteit. Sanneke van Hassel met foto's van Carel van Hees, 2017. Een eigen uitgave van de Volksuniversiteit Rotterdam. Distributie: Uitgeverijdiafragma.nl te Rotterdam

In dat jaar kwam een bestuur onder leiding van de Rotterdamse notabel Willem Mees, directeur van de Scheepshypotheekbank en actief in de cultuursector, bijeen en richtte een stichting op. Begin 1918 stelt dat bestuur een jonge dame aan, Ina Maria van Dugteren, op dat moment 26 jaar oud en dochter van een Rotterdamse dermatoloog, om de organisatie op gang te brengen. Ida van Dugteren zegde haar baan op als medewerker van de Amsterdamse socialistische wethouder Floor Wibaut en keerde terug naar Rotterdam. Was ze wellicht daarmee ook de eerste vrouwelijke directeur in de geschiedenis van de Rotterdamse cultuursector? In ieder geval is ze waarschijnlijk een van de langstzittende, want pas in 1959 wordt ze, met enige aandrang, met pensioen gestuurd.

Bij een jubileum hoort een boek en dat boek ligt er nu: *Wat maakt u van het leven? Honderd jaar Rotterdamse Volksuniversiteit*. Een prachtboek van bijna 200 pagina's, soepel geschreven door de Rotterdamse schrijfster Sanneke van Hassel en met vele soepel gemaakte foto's van de Rotterdamse fotograaf Carel van Hees. En natuurlijk met veel historisch beeldmateriaal.

De Volksuniversiteit groeide na haar oprichting snel uit tot een grote en vooral brede culturele organisatie. Ze organiseerde in het interbellum niet alleen cursussen en lezingen, maar ook concerten en toneelvoorstellingen. In 1927 betrok ze Villa Hoboken, het gebouw waarin tegenwoordig het Natuurhistorisch Museum is gehuisvest, naast de Kunsthal. In 1936 werd naast het

gebouw van de Volksuniversiteit een openluchttheater aangelegd, waarin de organisatie decennia lang in de zomermaanden openluchttheater programmeerde. Er waren daar maar liefst 1100 zitplaatsen te vergeven. Het is verleidelijk om uitvoerig uit dit boek te citeren; dit is niet de plek daarvoor. Maar wist u bijvoorbeeld dat de Volksuniversiteit ooit een eigen koor en orkest had? En blijkbaar van een behoorlijke kwaliteit. Zo meldt het jubileumboek dat vanaf 1947 door koor en orkest jaarlijks de Matthäus-Passion wordt uitgevoerd "en na enige jaren is het niveau zo hoog dat beroemde solisten als Kathleen Ferrier en Peter Pears mee willen werken. In 1950 spelen het vu-koor en -orkest op uitnodiging van componist Benjamin Britten op het Engelse Aldeburg Festival." Hallo, mijn grote muzikale helden traden op met koor en orkest van de Volksuniversiteit Rotterdam...

Op haar plek in het Land van Hoboken doorstond de Volksuniversiteit vele stormen, financieel en organisatorisch. De wereld om haar heen veranderde. Andere kunstinstellingen namen geleidelijk taken over, zoals de programmering van muziek en theater. Nieuwe behoeften kwamen op, met name in de sfeer van taalcurssussen. De Volksuniversiteit verhuisde in 1982 naar de Heemraadssingel waar het nog steeds gevestigd is. Het openluchttheater is al lang gesloopt en vervangen door een tuttig parkje.

De Volksuniversiteit staat nu bekend om haar cursusaanbod. Ieder jaar schrijven zo'n vierenhalf tot vijfduizend cursisten zich in,

vooral voor taalcurssussen. Populair is de opleiding *Nederlands als tweede taal* met zo'n 850 cursisten per jaar. Overdag zijn de curssussen veelal gericht op creatief en ambachtelijk bezig zijn. De auteur van deze recensie volgt er al enkele jaren fotografiecursussen. Maar gelukkig voor de lezer stond fotograaf Carel van Hees enkele foto's uit het jubileumboek aan ons af.

Een grote klap voor de Volksuniversiteit was het volledig intrekken van gemeentesubsidie in 2012. Op initiatief van een D'66-wethouder (een partij die staat voor een leven lang leren) werd de Volksuniversiteit voortaan volledig naar de markt verwezen. Daarmee moest de staf van de instelling sterk inkrimpen (naar twee fulltimers en twee parttimers) en moet er gesappeld worden om de monumentale panden te onderhouden. Gelukkig zijn er veel vrijwilligers. Hopelijk komt er weer eens een moment waarop de Volksuniversiteit een grote sprong voorwaarts kan maken, want ongeletterdheid en functioneel analfabetisme tieren welig in Rotterdam. Met honderd jaar ervaring in het volwassenenonderwijs zou de Volksuniversiteit daarbij een stevige rol kunnen spelen. De organisatie heeft nu alleen een kleine dependance in Lombardijen. Rotterdam Zuid heeft recht op ten minste evenveel curssussen als aan de Heemraadssingel worden aangeboden. •

1 Pag. 41 van het besproken boek